

Katalonotomania

ya da kontesin kunduraları

Radyoda hareketli bir müzik var. Printemps'in kafeteryası her zaman olduğu gibi bugün de her nesilden kadınla dolu. Hepsinin yüzünde heyecanın yarattığı tedirginliğin yanısıra, bir sevinç (de) okunuyor. Elllerinde Printemps yazılı çantalar var.

Bazıları kocalarını da getirmişler. Beyler, hanmların aksine, suratlarından dökülen bin parça, oraya zorla getirildikleri izlenimini ediniyor insan !

Hemen hepsinin elinde, sayfalarını yırtarcasına çevirdikleri birer gazete var. Ara sıra da, sezdirmeden karlarını szyorlar.

Kadınlarda bir gürültü, bir muhabbet, gören de kendilerini kırk yıllık dost sanır !

Aldıkları ve almayı kurdukları Őeylerden bahsediyorlar, Paskalya tatilini anlatıyorlar... "ç hafta önce, 'beş altın gün' kampanyasındaki o astragan krkl, kendini beğenmiş hanımı hatırlıyor musunuz ? Ayol, onun kocası bakkalmış, işe de metro çıkışlarında kestane satarak başlamış !" gibi "mütevazi" dedikodular bile yapıyorlardı.

Radyo, müzik yayını kesip mağazanın üç değişik bölümünde geçerli, yirmi dakika sürecek, yüzde yirmilik bir indirimi duyurdu. Birdenbire ortalık karıştı. Bütün kadınlar merdivenlere hücum ettiler ve gözden kayboldular. Garsonlar, alışkın oldukları bir sahne olsa gerek, hiç istiflerini bozmadılar. İçeriyle pek ilgilenmeyip Paris'i resmetmekle meşgul turistler ise, apışıp kaldılar. Bir Japon, atik davranıp bir kaç poz fotoğraf çekebildi.

Erkekler, ellerindeki gazeteleri bırakıp oturdukları yerde, uzun uzun gerindiler ve birbirleriyle konuşmaya başladılar. İçlerinden biri emekli hakimdi. Karısının peşinde, haftada en az bir kez büyük mağazalarda fırsat kovalamak, canına taketmişti, ama ?..

DiĐeri, gayrimenkullerinin geliriyle yaşıyan, yaz aylarında Cassis'te küçük bir pansiyon işleyen altmış yaşlarında, Őirin bir adam. O da büyük mağaza kafeteryalarının zorunlu mdavimiydi.

Fakat en dertlileri, emekli diplomattı. "Hem Paris'teki evimiz, hem de yazlığımız depo gibi. Ben çalışırken, işim dolayısıyla, değişik ülkeleri gezerdim. Eşimin bu hastalığı orada

nüksetti. Sabah akşam dolaşır hatıra eşya satın alırdı. O zamanlar bunu hoş görürdüm. Yalnızlık derdim, gurbet derdim geçerdim. Düşündüğümün aksine, buraya dönünce hastalık müzminleşti. Üstelik bana da bulaştı ! İnanmazsınız ama, kravat, kol düğmesi, mendil görünce, içim bir tuhaf oluyor. Satın almamak için, öyle kavga ediyorum ki kendimle, yaşlı sinirlerim harap oluyor...

Söze otuz yaşlarında bir genç karıştı, orada olduğu için büyük bir utanç duyuyordu, ama annesini de kıramıyordu. Babası yıllar önce ölmüştü. Annesi büyütmişti onu, birbirlerine o kadar bağlıydılar ki ayrı kaldıkları günler bile sayılıydı. Beş altı yıl önce, o zamana kadar annesinin yönettiği, babadan kalma küçük bir şirketin başına geçmişti. Annesi, kendisine nefes aldirmiyordu. Biraz cilvelidir diye kırk yaşındaki dul sekreteri bile kovmuştu. “Gerçi, Céline hanımla yine arada bir buluşuyoruz ya...”

Merdivenlerden, kadınların gülücükleri duyulur duyulmaz, herkes eski pozisyonunu aldı, eski ifadesini takındı. İçlerinde en memnunu diplomatın karısıydı, istediklerinin tümünü almıştı. Diğerleri, ya renk, ya ölçü, ya da kaliteden dolayı, aradıklarını bulamamış, birkaç parçayla yetinmek zorunda kalmışlardı !

“Dim’in siyah ve doksan beş numara bir tek sütyeni kalmıştı, onu da önümdeki saloz karı almasın mı, çıldıracağım vallahi” diye dert yanıyordu, emekli hakimin balık etli, geçkince karısı...

Kafeinsiz kahveler ısmarlandı ve o yirmi dakikalık müthiş alışveriş üzerine bir sohbet başladı.

Orta yaşlı bir hanım, o kadar çok parfüm denemişti ki üzerinden ağır bir koku yayılıyordu. Hiçbir kokuyu ayırtedemeyecek duruma geldiği için, indirimden yararlanamadığına hayıflanıyordu.

Bir başkası, iki numara küçük olmasına karşın çok pahalı bir etek almıştı, nasılsa zayıflayacağını kuruyordu ! Kocasını, fiyatı duyunca dayanamadı, “Elbise dolabı zayıflarım diye aldığın şeylerle dolu, hiç de zayıfladığın yok !” Herkes kahkahaları koyuverdi. Kadın kocasına öyle bir baktı ki, adamcağızın yüzündeki tebessüm bir anda uçtu, gitti.

“Haftaya salı günü Cacharelle’in yeni iç çamaşırları tanıtılacakmış. İki gün sürecek indirimli satışların yanısıra, envai çeşit hediye de verilecekmiş. Ben şimdiden, ‘yüz külot yüz sütyen’ çekilişi için bir kura numarası edindim bile” diye böbürlendi, benden böyle şeyler kaçmaz havasındaki ellilik teyze. Daha sonra da, kocasını koluna takıp müthiş haberiyle şaşkına çevirdiği indirimkolikleri, yeni fırsatlarda buluşmak üzere terketti...

Geride kalanların bir kısmı, salı günü başlayacak, ‘yüz külot yüz sütyen’ çekilişinin,

kaçırılmaması gereken bir fırsat olduğunu savunup diğerleri de şayan-ı-dikkat bir olay olmadığında ısrar edince, ikilik çıktı.

- Cacharelle son yıllarda çok rüküşleşti.

- Yanılıyorsun hanımefendi, aksine, kolonyasından, tişörtlerine kadar, daha geniş bir kesime hitap etmeye başladı.

- Siz haltetmişsiniz beyefendi, Cacharelle'in müşterileri her zaman seçkin ve sınırlı olarak kalacak, yoksa bir mendil bile almam vallahi !!!

- Öyle demeyin madam, Pierre Cardin donları nasıl işportaya düştüyse, bir gün Cacharelle'inkiler de aynı akibete uğrayabilir.

- Ağzından yel alsın, maazallah böyle birşey olursa, hepimiz birden boykot ederiz Cacharelle'i.

- Haklısın şekerim, hanımefendilerle gündelikçi kadınların aynı marka iç çamaşırı kullanmasını tasavvur edebiliyor musunuz ? Ayol, düşüncesi bile tüylerimi diken diken ediyor.

Dikkatleri celbeden, fıkır fıkır bir müziğin ardından spiker kızın gümbür gümbür sesi duyuldu :

- Mağazamız Printemps, mutfak eşyaları bölümünde yirmi dakika süreyle yüzde yirmilik bir indirim başlatıyor, ayrıca ilk yirmi kişiye, mağazamızın her bölümünde kullanabileceği yüzde yirmilik indirim kuponu hediye ediyor... Koşun, koşun ! Yetişen kazanıyor. Printemps sizin mağazanız.

Kubbealtı kafeteryasının sakinleri, mutfak eşyaları bölümüne vardıklarında, indirime fevkalâde bir rağbet olduğunu gördüler, iğne atsan yere düşmüyordu.

Bu arada, onlara salı günkü Cacharelle showu haber veren hanımefendi ve kocası da oradaydı !!! Tam mağazadan çıkarlarken, bir tenzilat keşfetmişler, bu fırsatı değerlendirirken bir de yüzde yirmilik indirim kuponu kazanmışlar. Kuponun yüzü suyu hürmetine bir iç donuna sahip olan beyefendi sevincinden karısına bir hediye almak istemiş. Bu hediyeyi ararlarken de yüzde yirmilik bu anonsu duyup buraya koşmuşlar.

Hanımefendi elindeki minik kristal kum saatini tarifi zor bir duyguyla okşayarak, bundan böyle ağız tadıyla rafadan yumurta yiyebileceklerini anlatıyordu...

“Yarım saat süreyle, tüm indirim yapılan bölümlerde, Printemps müşteri kartı sahiplerine % 10'luk extra indirim..”

Radyodan bu anons yapılır yapılmaz ortalık yeniden hareketlendi. Müşteri kartına sahip olanlar, haiz oldukları ayrıcalığı ifade eden mimik ve hareketlerle, kendilerini ilgilendiren

bölmelere yöneldiler.

(...) Dikkatini çeken ayakkabıların önce markalarına bakan orta yaşlı kontes, kendine eşlik eden, kendi gibi “soylu” olmasalar da kendi gibi son derece şık iki bayanla koyu bir sohbeta dalmıştı.

- Hatırınızı kırmayıp buraya geldim. Hayıflanmak gibi olmasın ama yarım saattir dolaşyoruz, hatırı sayılır birşey bulamadık henüz !

- Şu ayakkabıya ne dersiniz ? PRADA'nın bir önceki modelini andırıyor sanki.

- İyi de şekerim, andırma yetmiyor ki. Şimdi ben bu ayakkabıyı satınalsam ve kazayla, sıradan bir marka olduğu öğrenilse, vallahi tefe koyarlar beni... Bu arada size bir sırrımı ifşa edeyim, ama ne olur aramızda kalsın.

“Şık” hanımefendiler koro halinde ;

- Aşkolsun, ayol bizden sır çıkar mı Allah aşkına.

- Biliyorum canım, ama insanlık hali bu, ağzınızdan kaçırırırersiniz maazallah...

- Neyse, doğma büyüme Paris'liyim ve inanır mısınız Sen nehrinin sağ yakasına ilk kez bugün geçiyorum ! Siz bunu belki züppelik olarak yorumlayacaksınız, ama ne yapayım, bize verilen eğitim böyle. Nedense Sen nehrinin sağ yakası soylular tarafından afaroz edilmiştir. Bizde her zaman, sağ yakada sıradan insanlar, sıradan şeylerle uğraşır gibi bir izlenim hakimdi... ! Rahmetli büyükbabam bu tavrın kaynağını 1789 ve akabindeki yıllara dayandırırırı...

Kontes, derin bir iç çektikten sonra,

- Neyse, biz yine ayakkabılara dönelim. Allah sizi inandırırın, en az iki yüz çift ayakkabım var. Tahmin edeceğiniz gibi, bunlardan çoğunu bir kez olsun giymemişimdir. Ama ne yapayım, ROSSI'nin, CLERGERIE'nin, HAREL'in ya da PINET'nin yeni bir modeli çıkınca almadan duramıyorum. Bütün dengelerim altüst oluyor ; tansiyonum düşüyor, şekerim yükseliyor... Sigara tiryakiliği gibi bir şey bu.

- Yanılmıyorsam, sayın kontunkileri de siz seçiyorsunuz.

- Evet, ama kontun işi çok daha kolay. Üç tane favori markası var ; kıışlıklarını John LOBB'a ısmarlama yaptırıyoruz, yazlıklar ise FENESTRIES'den. WESTON'dan yalnız mevsimlikleri alıyoruz.

Kontes içinden ayakkabının aynı zamanda ruh halini de yansıtan en önemli nesnelere biri olduğunu geçirdi.

Fırtınalı, dingin, neşeli, hüznü, renkli, karmaşık, hareketli, yeknesak iç dünyaların dışı

vurumu...

İç çekerek, yaşamının değişik anlarını anımsamaya, bu anlara tekabül eden ayakkabılarını gözünün önüne getirmeye çalıştı.

Kendine özgü bir düşünme usulü geliştirmişti. Fikir tekâmülü olarak tanımladığı bu “kunduralar alemine seyahate” sık sık çıkardı.

Ya böyle hiç beklenmeyen bir biçimde hayallere dalar ya da ayakkabı koleksiyonunun bulunduğu özel, camekânlı bölüme kapanır, bu “kutsal” mekânda ayakkabıları seyrederek kendinden geçerdi...

Her ayakkabının bir hikâyesi vardı. Her ayakkabı yaşamının bir kesitinin izlerini taşıyordu. Büyükbabasının ölümünde, kardeşinin düğününde, ilk aşkıyla öpüştüğünde, ilk terkedilişinde, son lohusalığında giydiği ayakkabıları daha dün gibi hatırlıyordu...

En iyi ve kadim arkadaşı da ayakkabı müptelâsıydı. Birlikte sık sık ayakkabı avına çıkar, ünlü modacıların defilelerini kaçırmazlardı. İkisinin de ayakkabı koleksiyonlarının yanısıra, ayakkabıyla ilgili kitap ve biblo koleksiyonları da vardı.

Bitmez tükenmez ayakkabı sohbeti ederler, felsefî yorumlarda bulunurlardı. Ayakkabılarına bakarak insanların iç dünyalarını keşfederler, karakter çözümlerini yaparlardı...

Hatta bundan bir kaç yıl önce, kontesin evde kalmış görünmesine alıcı çıkmış, fakat bizim iki kafadar, damat mamzedi yumurta topuklu, sivri burunlu, çift renkli ayakkabılar giyiyor, aklı havada olur, maceraperesttir, evine düşkün olmaz diye buyurarak muhtemel izdivaca engel olmuşlardı... !

Bütün bunların arasında, kendi çocukluğu geldi aklına.

(...) On bir on iki yaşlarındaydı. Babaannesinin de etkisiyle, okulunun yanısıra, mahalledeki din derslerine de devam ediyordu. Bu derslerden edindiği şevkle, bir kaç arkadaşıyla birlikte mahalle camisinin müdavimleri arasında yer almıştı...

Babası, okuldaki derslerinin aksaması kaygısıyla bu duruma taraftar değildi. Halaları ise can-ı gönülden babaaneyi desteklemişlerdi. Annesinin kayıtsız, erkek kardeşinin ise alaycıydı yaklaşımları... Okul, kuran kursları, cami üçlemi iki yıl kadar sürdü.

Bir kurban bayramının ilk sabahında, bütün aile efradı erkenden kalkıp abdest alırlar. Bayramlıklarını giyen baba ve iki oğul, mahallenin diğer erkekleriyle birleşerek bayram namazını kılmak için caminin yolunu tutarlar.

Babaannesinden bayram namazlarıyla ilgili onlarca hikaye dinlemişti. Meleklerin camilerin üstünde nasıl kümelendiklerini, namaz kılanların sevap hanelerine nasıl birer çentik attıklarını hatırladı. Bu meleklerin eşliğinde kendini güvende hissediyor, yanlış bir davranışta bulunmamak için büyük çaba sarfediyordu.

Öte yandan, olumsuz varsayımlarda bulunmaktan da alamıyordu kendini ; “ya melekler bir dalgınlık anında sevap, günah hanelerini karıştırırlarsa” ! Birden aklına beynamaz Hüseyin Bey geldi. Hüseyin Bey, mahallenin ünlü akşamcılarındandı. Hayatında camiye ayak basmamıştı. Bu tavrını izah etmek için, kendine göre bir gerekçeler silsilesi vardı. Allah’la birlikte olabilmek, ona inandığını kanıtlayabilmek için, özel zaman ve mekânlara ihtiyacı yoktu ! Allah’a ulaşmak için, şu veya bu şekilde nefsini öldürmek/köreltmek gerekiyordu. O da bunu kendi usullerince yapıyordu...

Beynamaz Hüseyin Beyle karıştırılmak düşüncesi tüylerini diken diken etti.

Namaz vaktinden çok önce gelmiş olmalarına rağmen, ancak arka taraflarda yer bulabilmişlerdi. Namaz başladığında ise, caminin avlusu bile tıklım tıklım doluydu. Herkesin yüzü gülüyordu. Birkaç günlüğüne de olsa, günlük yaşamın cenderesinden uzaklaşmak rahatlatmıştı insanları.

“Girişte çıkarılıp kapının önündeki sağlı sollu raflara dizilen ayakkabıları bulup giymek için oluşan izdihama kapılmama düşüncesiyle, ortalığın yatışmasını bekledik... Dışarı çıktığımızda bütün aramalarımıza rağmen ayakkabılarımı bulamadık !

Böyle bir şeyi tahayyül bile etmediğim için, çok ama çok şaşırılmışım doğrusu. Beni teselli etmeye uğraşan babam ve kardeşimin dediklerini duymuyordum bile. Şaşkınlığım çok yönlüydü. Ayakkabılara karşı özel bir ilgim vardı. Bütün ayakkabılarıma gözümün içi gibi bakardım. Ve onlardan bir çiftini bu koşullarda kaybetmek - çaldırmak demeye dilim varmıyor - epey koymuştu bana. Cami kutsal bir mekândı. Oraya gelenlerin tüm kötü düşüncelerden arınmış olmaları gerekirdi ..! Üstelik melekler tarafından da gözlemleniyordu camiler ! Melekleri görebilmek umuduyla gökyüzünü taradım ama, sağanak yağmurun habercisi, adeta alay edercesine çakan şimşekten başka bir şeye rastlayamadım... Kardeşimin bir koşu gidip evden getirdiği ayakkabıları giydim ve eve geri döndük.

Babam, mahallemizin kunduracısı Beynamaz Hüseyin Bey’den geçip kendime yeni bir çift ayakkabı almamı önerdi. Beynamaz Hüseyin Beyin dükkanı hemen evinin yanındaydı. Elini öpüp bayramını kutladıktan sonra olayı anlattım. Çok üzüldü. Böyle bir şeye cüret edenin cami ve

namazla ilgisinin olamayacağına beni ikna etmeye çalıştı ! Daha sonra dükkâna geçerek, “çalınanı” andıran güzel bir çift ayakkabı seçtim kendime. Bir müddet sonra babamdan, bütün ısrarlarına rağmen, Beynamaz Hüseyin Beyin ayakkabıların parasını almadığını öğrendim. O bayramdan hatırladıklarım; koç, kına, çalınan ayakkabılar, koruyucu melekler, burukluk, Beynamaz Hüseyin Bey, son bayram namazı ve vicdan azabıdır...

Spiker kızın gümbür gümbür sesi, erkek kunduralarında yirmi dakika sürecek, yüzde yirmilik indirimi duyurunca, ayakkabılarımın, beni anons edilen bölüme doğru sürüklemelerine engel olamadım..!

Yıllar sonra Paris’te, “kunduraperver” bir kontesin biyografyasını yazma önerisi aldığımda, hemen bu olayı hatırladım ve hiç tereddütsüz kabûl ettim...”

İlhan ALEMDAR